

LOUIS BARTHOU †

BRENG MONSIEUR LE MINISTRE zoo gauw mogelijk naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis. Deze woorden sprak, temidden van het tumult van den moordaanslag op koning Alexander van Zuid-Slavië, een agent te Marseille, toen de twee-en-zeventigjarige Louis Barthou, minister van Buitenlandsche zaken van de Fransche Republiek, uit de auto gestapt was en verder strompelde. Hij bloedde uit den arm, de oude staatsman, en wáár hij ging, teekende een bloedig spoor zijn weg. Blijkbaar was hij alleen aan den arm gewond, en in de consternatie gaf de agent den gekwetsten staatsman niet eens een begeleider mede. Zoo bereikte hij, maar langzaam, want de auto moest vanwege de drukte op straat aanhoudend stoppen, het grootste ziekenhuis van Marseille, waar een assistent hem, steunend, de trap ophielp. De trap ophielp! Wie heeft het ooit zoo dwaas gehoord! En dat in een ziekenhuis, nog wel het grootste van een groote havenstad! Heeft men daar dan geen liften? Het bloed stroomde hem uit den arm, en de jonge dokter zag onmiddellijk, dat het er niet best bijstond met den ouden heer. Maar hij sprak hem moed in en zeide: Het is niet zoo erg, mijnheer de minister. Doch Barthou begreep, dat het anders was, en antwoordde met een triest glimlachje: U is wat al te bescheiden, dokter. En waarlijk, de jonge dokter wás dit ook geweest in zijn behoefte om doktersvertrouwingen uit te spreken. Barthou begréép. Haastig werd er een bed voor hem klaar gemaakt in de directeurskamer. Maar nauwelijks lag de bejaarde minister daar, of de doodstrijd begon. Eenige oogenblikken later was Frankrijks minister gestorven. Hij was letterlijk doodgebloed. Ware hij tijdig verbonden geworden, dan zou hij den aanslag waarschijnlijk hebben overleefd.

Ziehier het tragisch einde van Louis Barthou, Frankrijks minister.

Het is wat wonderlijk gegaan met de loopbaan van Barthou. Men heeft altijd wel geweten, dat hij een bekwaam politicus was, en in 1913 vierde hij als zoodanig reeds zijn triumphen. Dat was bij de verdediging van den driejarigen dienstplicht, dien hij er door haalde. Hij was toen zelf premier, maar hij viel op de begroting. En het was Caillaux, die hem vallen liet.

Maar toch, hoe bekwaam hij ook altijd geweest moge zijn, zijn roem dateert toch eigenlijk van de laatste maanden. In de dagen, dat een Poincaré en een Briand schitterden aan den politieken hemel, viel zijn ster niet zoo op. Hij was een erkend knap man, ook in wetenschappelijken en artistieken zin. Niet voor niets was hij lid der Académie Française. Ook is hij auteur van bekend geworden werken, deze Franschman uit het Zuiden met zijn levendig temperament, en zijn speelsch vernuft. Maar een staatsman van groote allure blijkt men toch niet in hem te hebben gezien. Naast den schitterenden Briand kwam hij niet uit.

Maar nu, in de laatste maanden, had Frankrijk hem noodig. En hij schonk zijn krachten — krachten van een jeugdigen grijsaard — aan zijn land. Hij was dan ook wel de staatsman voor déze aera, de aera van de hergroepeeringspolitieke machten, nu de Volkenbond onmachtig bleek, de ontwapeningsconferentie mislukt was, en Duitschland weer omhoog streefde. Immers, Barthou was een staatsman van den ouden stempel. Jong mag hij dan radicaal zijn geweest, wat trouwens in Frankrijk gewoon is, al vrij vroeg keerde hij zich naar de gematigde groepen. En nu hij oud geworden was, was hij

Koning Alexander en minister Barthou in Marseille, een oogenblik voor den aanslag

bepaald conservatief. Onwrikbaar hield hij vast aan het vredesverdrag, aan de verdragen met de bondgenooten, en aan de politiek, die er Duitschland onder houden wilde.

Het kan niet ontkend worden, dat Barthou in die weinige maanden Frankrijk weer prestige heeft verschaft. Met jeugdige veerkracht zette hij zich aan den arbeid om het systeem van bondgenootschappen uit te bouwen, opdat hij daardoor Frankrijk beveiligd zou mogen zien tegen den Duitschen groei. Na Rusland in den Volkenbond te hebben gehaald, waarmede hij Frankrijk eerst vriendschap had laten sluiten, wilde hij nu vriendschap met Italië. Weliswaar zette dit bij zijn oude vrienden hier en daar kwaad bloed, maar hij hoopte ook dezen te verzoenen, want hij droomde zich een machtig verbond van groote en kleine Staten onder Frankrijks leiding! Onder het verzwegen motto: Alles moet zoo blijven als het is en de verdragen worden niet herzien. — En juist, nu koning Alexander van Zuid-Slavië naar Frankrijk gekomen was, officieel voor een bezoek aan president Lebrun, maar feitelijk om over de gemeenschappelijke politiek te overleggen, treft hem de kogel, die een eind aan zijn leven maakt . . . En — ook een eind aan de door hem ingezette politiek? . . .

Barthou was een geestig en vlot redenaar. Hij kon, als hij in vuur geraakte, geweldig van zich afslaan. Dat hebben pas nog de Polen en Zwitsers bemerkt te Genève. Men was bang voor zijn scherpe tong, en niemand was zoo onvoorzichtig als hij. Hij ontzag niemand, zelfs den ijskoude Simon uit Engeland niet. Telkens leek het, of hij zijn eigen werk omver haalde, want telkens schiep hij zich moeilijkheden door zijn sarcastisch woord. Maar ook telkens „nam” hij weer de door hem zelf geschapen hindernissen, en met zijn beminnelijkheid en zijn bonhommie, waarover hij óók beschikte, maakte hij alles weer goed bij wien hij het zooveen verkorven had. En ging men dan uiteen, dan bemerkten de anderen later wel, dat *hij* als overwinnaar was heengegaan.

Barthou is nu niet meer, en zijn politiek is in den smeltkroes van een tragisch gebeuren geworpen. Zal ze worden voortgezet? We weten het niet. Aan Barthou zal de herinnering voortleven van een man, die voor zijn overtuiging stond, en ten slotte voor die overtuiging gevallen is. Een schitterend man, en een hardnekkig man. Maar geen gróót man. En zeker geen man met den blik van een ziener. Wat we thans noodig hebben is: mannen die verzoenen!

Q. A. DE R.